

Розділ 7

НЕОБХІДНІСТЬ РОЗВИТКУ СТРАХОВОГО РИНКУ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ РИЗИКІВ

Єлізавета БУРДЕЙНА

здобувач вищої освіти освітнього ступеню «бакалавр»,
спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування»,
Чорноморський національний університет імені Петра Могили,
м. Миколаїв

Науковий керівник: **Дранус В.В.**

канд. екон. наук, доцент кафедри фінансів і кредиту,
Чорноморський національний університет імені Петра Могили,
м. Миколаїв

НАЙПОШИРЕНІШІ СХЕМИ ШАХРАЙСТВА У СТРАХУВАННІ

Страхування є досить перспективним і дуже складним видом діяльності. Проте розвитку страхового ринку перешкоджає безліч чинників, серед яких і страхове шахрайство. Страхове шахрайство – це здобуття страхувальником страхового відшкодування шляхом обману або зловживання довірою, або внесення меншої ніж необхідно, при нормальній оцінці ризиків, страхової премії, а також приховування важливої інформації при висновку або в період дії договору страхування [4].

Основою існування шахрайства є асиметрія або невизначеність інформації. Доступ до відповідної інформації зазвичай зводиться до однієї із сторін угоди, що служить стимулом для здійснення шахрайства.

На користь злочинців також те, що на вітчизняному страховому ринку [2]:

- відсутнє спеціальне законодавство про страхове шахрайство;
- м'які вироки порівняно з іншими кримінальними злочинами;
- не ведеться боротьба із шахрайством.

Серед найбільш популярних мотивів здійснення страхового шахрайства найчастіше зустрічаються наступні [3]:

- бажання скористатися випадком для здобуття максимуму компенсації;
- бажання повернути гроші, витрачені на страхові внески;
- користь, коли здобуття відшкодування є єдиним джерелом заробітку;
- додаткове джерело прибутку для самих страховиків;
- інші причини матеріального, або морального характеру.

Найбільш схильними до шахрайства є автостраховання, страхування життя та здоров'я, страхування тварин. За оцінками близько 30% клієнтів із полісом КАСКО свідомо намагаються обманювати свої страхові компанії. Згідно світової статистики, 14% усіх заявлених страхових випадків – це випадки страхового шахрайства [2].

Добрик Л. зазначає, що способи здійснення злочинів з метою отримання страхової виплати можна класифікувати за видом страхування, характером дій з інсценування страхової події. Найпоширенішими діями шахраїв є:

1. Вбивства, що скоєні з метою отримання страхової виплати.
2. Підпали застрахованого майна.
3. Інсценування смерті застрахованих осіб.
4. Інсценування спричинення шкоди здоров'ю застрахованих осіб.
5. Інсценування крадіжок, розбійних нападів відносно застрахованого майна.

6. Інсценування крадіжок і неправомірного заволодіння застрахованим транспортним засобом.

7. Фальсифікація актів про загибель застрахованих тварин [6].

Можна виділити наступні шахрайські дії страхових компаній:

– здійснення страхової діяльності організаціями, які не пройшли процедуру реєстрації та/або ліцензування;

– видача фіктивних страхових полісів і нанесення страхувальникам збитку у вигляді позбавлення можливості отримання страхової виплати;

– розробка страховиком правил і умов страхування, які дають можливість не здійснювати страхові виплати і перекласти відповідальність на страхувальника.

Шахрайські дії працівників страхових компаній та інших пов'язаних з нею організацій:

– повне або часткове привласнення страхових внесків страхувальників;

– розкрадання страхових внесків страхувальників, не реєструючи страхові договори;

– складання фіктивних страхових полісів;

– домовленість зі страхувальником щодо страхового випадку;

– переоцінка об'єкта страхування;

– подання до страхової компанії неправдивих даних про страховий випадок.

Найпопулярнішою схемою обману є інсценування страхового випадку. Таку схему обирають зловмисники, які хочуть отримати «легкі» та швидкі гроші за нібито вкрадені коштовності, автомобілі, дорогу техніку. Найчастіше в таких випадках шахрая видає те, що страховий випадок трапляється в короткий термін після укладення договору страхування. Саме такий вирок був винесений судом в червні 2019 року організатору шахрайського угруповання. Зловмисники обрали пособника, який перебував у скрутних життєвих обставинах, та оформили

на нього застрахований автомобіль «Мерседес-Бенц». Потім шахраї інсценували пограбування квартири і дорогого автомобіля «власника». Обман був розкритий відділом протидії шахрайства страхової компанії спільно з співробітниками правоохоронних органів [1].

Найчастіше визначити неправомірність страхувальника фахівці можуть ще до передачі справи в поліцію. Основні ознаки [5]:

- невідповідність статусу страхувальника з вартістю об'єкта страхування;

- небажання надати доступ для оцінки рухомого або нерухомого майна;

- часто повторювані однотипні страхові випадки, або їх настання відразу після укладення договору або в останній день дії;

- відсутність будь-яких травм після ДТП (невідповідність пошкоджень авто зі станом здоров'я водія);

- страхова подія сталася у віддаленій місцевості без свідків;

- евакуація авто після ДТП проводилася до приїзду представника страхової компанії.

Фахівці з врегулювання збитків здатні визначити шахрайську схему, використовуючи стандартні механізми й аналіз зібраної інформації [5]:

- бесіда з заявником для деталізації страхового випадку;

- збір і аналіз особистих даних;

- опитування свідків;

- аналіз вже наявних даних і обов'язково виїзд на місце події для збору додаткової інформації;

- переговори з компетентними особами – представником поліції, пожежними, медиками;

- консультації експертів.

Перелік джерел інформації:

1. АТ (Приватне) «СК «РІДНА». URL: <http://sk-ridna.com.ua/home/1424-2019-08-30-12-19-27.html>.
2. Микитенко Я.В. Страхове шахрайство в Україні. *Ефективна економіка*. 2020. №2. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=7673>.
3. Добрик Л.О. Виявлення і розкриття шахрайських схем у сфері страхування як невід’ємний елемент забезпечення економічної безпеки. *Ефективна економіка*. 2016. №4.
4. Курельчук М.В. Поняття та історія поширення страхового шахрайства. *Європейські перспективи*. 2015. Вип. 6. С. 155-163.
5. Гребеннікова Л. Чи можна обманом отримати виплати від страхової? Схеми, що не працюють. 2019. URL: <https://hotline.finance/ua/articles/chi-mozhna-obmanom-otrimati-viplati-vid-strahovoji-shemi-shcho-ne-pracyuyut>.
6. Добрик Л.О. Виявлення і розкриття шахрайських схем у сфері страхування як невід’ємний елемент забезпечення економічної безпеки. *Ефективна економіка*. 2016. №4.